

---

# KURENDA

## KURJI DIECEZJALNEJ WILEŃSKIEJ.

---

NUNTIATURA APOSTOLICA  
POLONIAE

VARSAVIAE, die III Martii MCMXXV.

№ 10.051

Illustrissime ac Reverendissime Domine.

Relationem nuper accepi de variis festivitibus, tam indolis sacrae, quam civilis, quae in Tua Civitate ac Dioecesi celebratae sunt in honorem Pii XI, summi Pontificis, qui tamquam Nuntius Apostolicus, Poloniam sua praesentia honestavit, suaque opera et consiliis adjuvit et quam singulari benevolentiae sensu prosequi non desinit.

De felici tot solemnitatum successu Tibi vehementer gratulor, Deumque vehementer exoro, ut singuli sacerdotes ac universi fideles, Tuis curis concrediti perpetuo erga Apostolicam Sedem servent eos religionis ac devotionis sensus, quos hactenus sincero corde foverunt.

Fausta quaeque Tibi a Domino adprecatus, iteratis obsequiis, nuncupari exopto.

Tibi addictissimus

L. LAURI

Archiepiscopus Ephes. — Nuncius Apos.

---

Excellentissimo Domino  
D. no GEORGIO MATULEWICZ  
Episcopo Vilnensi

VILNAM

---

## Praescripta et monita de praedicatione.

Perveniant ad Nos et privatorum fidelium et magistratum querelae, quod a quibusdam sacerdotibus sacrum praedicationis munus exercentur non eo quod debeat consilio neque eo quo oporteat modo: nimirum quod quidam in media rerum aeternarum praedicatione labantur ad politica, nationalia, omnino profana, praesertim si quid eius generis ipsorum vel audientium animos vehementer teneat occupatos; quod quandoque sacro indigne abutentes suggestu non quae Christi sed quae sua sunt tractare et quaerere ac proprias rationes utilitatesque prosequi praesumant; quod etiam publice e suggestu in personas quas sibi adversas esse autumant aut sentiunt, invehi eosque non exclusis ne gubernio quidem et magistratibus carpere audeant vel saltem ita loquantur, ut adstantes de quonam agatur facili coniectura consequi valeant.

Quae vehementer reprobantes ac vituperantes haec in memoriam concionatorum, quae ad rem esse possunt revocamus:

1. In sacris concionibus exponenda in primis sunt quae fideles credere et facere ad salutem oportet. Divini verbi praecones abstineant profanis aut abstrusis argumentis communem audientium captum excedentibus; et evangelicum ministerium non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, non in profano inanis et ambitiosae eloquentiae apparatu et lenocinio, sed in ostensione spiritus et virtutis exercent, non semetipsos, sed Christum crucifixum praedicantes (Can. 1347, § 1—2).

1. Quod scopum spectat:

2. Utrumque prosequantur oportet qui sacrae praedicationi dant operam, id est, ut traditae a Deo veritatis diffundant lumen et ut in iis qui audiunt, supernaturalem excitent alantque vitam; brevi, ut animarum quaerendo salutem, Dei promoveant gloriam (Benedicti PP. XV. Lit. Encyclicae de Praedicatione, A. A. S. IX. 310).

3. Spiritu vere christiano et mere catholico ipsi imbuti, efficere enitentur, ut Jesum Christum et hunc Crucifixum homines magis magisque cognoscant et quidem cognitione quae ad vivendum, non modo ad credendum pertineat; Christi dogmata et praecepta omnia vel severiora sic tradant ut nihil nec reticeant nec molliant: de humilitate, de abnegatione sui, de castitate, de sobrietate, de rerum humanarum contemptu, de obedientia, de venia inimicis danda, de officiis fideliter adimplendis, de similibus. Nec vero timide illa annuntient: inter Deum et Belial eligendum esse cui serviatur, utrique non posse; omnes, ut e vivis excesserint, tremendum manere iudicium; cum Deo non liceat transigi; aut vitam aeternam sperandam si universae obtemperetur legi, aut, si cupiditatibus indulgendo deseratur officium, ignem aeternum esse expectandum. Omnes hortentur ad mutuam charitatem, concordiam et pacem; omnes studeant Dei amore, Ecclesiae et proximi inflammare (Cf. Benedicti PP. XV. Lit. Enc. de Praedicatione A. A. S. IX. 315).

4. Satagant, ut audientium intellectum corrigant atque illustrent, ut corda moveant atque ad virtutes accendant, ut vitam moresque immutent atque ad Christi exemplum conforment.

5. Concionator ne plausus auditorum aucupetur, sed quaerat unice animarum salutem et commendationem a Deo atque Ecclesia. *Docente te*

*in ecclesia non clamor populi, sed gemitus suscitetur. Lacrymae auditorum laudes tuae sint* (Hieron. ad Nepotian. Normae pro sacra praedicatione. 24 A. A. S. IX. 332).

6. Caveat item semper ac diligentissime ne sacram praedicationem in quaestum vertat, quaerendo quae sua sunt, non quae Jesu Christi; ne sit igitur *turpis lucri cupidus* nec vanae gloriolae lenocinio se capi sinat (Normae 28, A. A. S. IX. 332).

II. Quod argumentum attinet:

7. Evangelium illudque solum praedicandum est. Optime factum erit, si diebus Dominicis brevis Evangeliorum aut doctrinae christianae ex ordine, per partes systematica explanatio fiat. (Cf. Can. 1345).

8. Argumenta concionum sint *essentialiter* sacra. Quod si concionator alia argumenta tractare voluerit non stricte sacra, semper tamen domui Dei convenientia, facultatem a loci Ordinario petere et obtinere debet; qui quidem Ordinarius eam nunquam concedet nisi re mature considerata eiusque necessitate perspecta. Concionatoribus tamen omnibus de re politica in ecclesia agere omnino et absolute sit vetitum (Normae 20, A. A. S. IX. 331).

9. Prohibentur quoque annuntiationes proclamationesque qualescumque, licet utiles e suggestu facere. Praeter eas quae cultum divinum, legem ecclesiasticam, bonum animarum et ecclesiae respiciunt vel quae auctoritate Ordinarii loci fiunt, nullae aliae annuntiationes in ecclesiis publicentur.

III. Quod ipsum praeconem eiusque actionem respicit:

10. Quoniam *sancta sancte tractanda sunt*, nemo praedicationem suscipiat quin digne ac proxime se praeparaverit studio simul et oratione (Normae 19, A. A. S. IX. 331).

11. Concionator prae oculis semper habeat et in praxim deducat quae S. Hieronymus Nepotiano commendabat: *Divinas Scripturas saepius lege: imo nunquam de manibus tuis sacra lectio deponatur... Sermo presbyteri Scripturarum lectione conditus sit*. Studio autem Scripturarum sacrarum iungatur studium Patrum ac Doctorum Ecclesiae (Normae 22, A. A. S. IX. 332).

12. Citationes ac testimonia scriptorum aut auctorum profanorum sobrietate summa adhibeantur, multoque magis dicta haereticorum, apostatarum et infidelium; nunquam vero personarum viventium auctoritates proferantur. Fides et christiana morum honestas non his edent adsertoribus ac defensoribus (Normae 23, A. A. S. IX. 332).

13. Quoad actionem in concionando nil melius praescribi potest quam quod S. Hieronymus Nepotianum admonebat: *Nolo te declamatorem et rabulam garrulumque sine ratione, sed mysteriorum peritum et sacramentorum Dei eruditissimum. Verba volvere et celeritate dicendi apud imperitum vulgus admirationem sui facere, indoctorum hominum est... Nihil tam facile quam vilem plebeculam et indoctam concionem linguae volubitate decipere, quae quidquid non intelligit plus miratur* (Normae 26, A. A. S. IX. 332).

14. Quam ob rem concionator tam in ratiocinatione quam in linguae usu sese communi auditorum captui accomodet; quoad vero actionem

et recitationem, eam observet modestiam et gravitatem, quae illi convenit qui pro Christo legatione fungitur (Normae 27, A. Ap. S. IX. 332).

15. Nunquam vero ex animo permittat excidere quod secundum Evangelii et Apostolorum doctrinam et Sanctorum exempla, idem Hieronymus Nepotiano suggerebat: *Non confundant opera tua sermonem tuum; ne cum in ecclesia loqueris, tacitus quilibet respondeat: Cur ergo haec quae dicis, ipse non facis?* — *Delicatus magister est qui, pleno ventre, de ieiuniis loquitur...* *Sacerdotis os, mens manusque concordent* (Normae 28, A. Ap. S. IX. 333).

#### IV. Quod ad sanctionem attinet:

16. Concionatores qui praescriptiones supra editas negligant, si emendationis spem praebeant et graviter non offenderint, prima alterave vice ab Episcopo monendi et reprehendendi sunt (Cf. Normae 29, A. Ap. S. IX. 333).

17. Si vero emendationem neglexerint aut graviter cum fidelium scandalo peccaverint, Episcopus ad tramitem Codicis, can. 1340, §§ 2 et 3, concessam facultatem aut ad tempus revocabit aut omnino abrogabit; in casibus autem gravioribus rem ad S. Sedem referet; poterit, imo et debet pro diversitate casuum, concionatore graviter peccante, coeptam praedicationem ipsi intercipere (Cf. Normae 30, A. A. S. IX. 333).

18. Quia neque Episcopus neque Commissio Vigilantiae adesse ubique in dioecesi potest, cum agetur de praedicationibus maioris momenti in locis dissitis, tum decani tum etiam parochi obligatione tenentur Ordinario peculiare et tutas informationes praestare circa praedicationem, utrum scilicet omnia hac in re iuxta praescripta sacrorum canonum et Sedis Apostolicae fiant, an et qui abusus fuerint (Cf. Normae 33, A. A. S. IX. 333).

Vilnae, 2.IV.25.

Georgius, Eppus.

---

Ordynarjat niniejszem przypomina PPWWXX Dziekanom, że stosownie do okólnika J. E. Biskupa Diecezjalnego, „ekstrakta — odpisy metryk mają być nadsyłane przez dziekanów każdego roku do Kurji przed 1 marca za rok ubiegły”. Tymczasem z dekanatu Wilno (miasto i dekanat podmiejski) oraz z dekanatu Miorskiego nie są nadesłane odpisy, zaczynając od roku 1913. Z dekanatów: Wileńskiego (powiat), Trockiego, Oszmiańskiego, Lidzkiego i Kobryńskiego niema ekstraktów od roku 1915. Z dekanatu Sokólskiego brak odpisów od roku 1916. Z dekanatu Wołkowyskiego od r. 1923. Z roku ubiegłego nie nadesłały odpisów dekanaty: Białostocki, Bielski, Brzeski, Brzostowicki, Dąbrowski, Drohiczyński, Łunieński, Nadwiłejski, Słonimski, Świeciański, Świrski i Wiszniewski.

Wobec powyższego Ordynarjat poleca PWXX Dziekanom, aby w czasie najkrótszym ekstrakta przedstawili do Kurji, lub, w razie niemożności podołania swemu zadaniu, przesłali do Ordynarjatu przed d. 1 maja r. b. wyjaśnienie, dlaczego w ciągu tak długiego czasu odpisy metryk nie zostały sporządzone.

---

## Odpusty, bractwa i stowarzyszenia.

(dok.)

*Pobożne stowarzyszenie śmierci św. Józefa ku pomocy umierającym.* Ks. Biskup może stowarzyszenie zaprowadzić. Aby zyskać wszystkie odpusty przynależne bractwu i mieć połączenia z stowarzyszeniem rzymskim, należy się udać pod następującym adresem: Direttore della Pia Unione del Transito, Roma, Chiesa di S. Giuseppe (Quartiere Trionfale) Członkowie muszą być zapisywani do księgi.

*Arcybractwo kajdanów św. Piotra.* W Rzymie przy kościele św. Piotra (S. Pietro in Vincoli) zaprowadzone zostało kononicznie bractwo wymienione z prawem agregowania bractw pod tym samym wezwaniem i udzielania im swoich odpustów. Wszyscy wierni mogą być do bractwa przyjęci.

*Bractwo św. Benedykta.* Upoważnienie na przyjmowanie wiernych do bractwa posiadają, prócz generalnego opata zak. benedyktyńskiego, wszyscy wizytatorzy zakonni i przełożeni poszczególnych klasztorów. Nazwiska członków muszą być wpisane.

*Chór Anielski św. Tomasza z Akwinu.* O General zak. Dominikańskiego ma upoważnienie zakładać i agregować bractwa. Również udziela on kapłanom, którzy o to proszą upoważnienie święcenia paska św. Tomasza i przyjmowania do bractwa chóru Anielskiego. Adres do O. Generala: Roma. Collegio Angelico, Via S. Vitale 15.

*Arcybractwo paska św. Franciszka z Assyżu.* Generalny przełożony zak. Franciszkańskiego może za pozwoleniem Biskupa Diecezjalnego zakładać wszędzie bractwo wymienione i udzielić mu przywileje arcybractwa assyjskiego. Upoważnienie do święcenia paska można uzyskać od O. Generala zakonnego.

*Stowarzyszenie pobożne ku czci św. Antoniego Padewskiego.* O. General zak. Franciszkańskiego udziela kapłanom upoważnienia do przyjmowania wiernych do stowarzyszenia, a gdzie okaże się potrzeba do założenia tegoż. Nazwiska członków muszą być wpisane do księgi, a gdzie niema stowarzyszenia, należy wysłać do Rzymu. Adres: R. P. Direttore della Pia Unione di S. Antonio, Roma, Via Merulana 124.

*Stowarzyszenie św. Teresy.* Chcąc przyjmować do stowarzyszenia, należy udać się do klasztoru Karmelitańskiego w Krakowie—ul. Rakowicka 18, i stamtąd otrzyma się kartki przyjęcia i zarazem upoważnienie do przyjmowania do stowarzyszenia. Nazwiska osób wstępujących muszą być zapisywane.

*Stowarzyszenia Zachęty czytania Ewangelji.* Biskup miejscowy może kanonicznie założyć bractwo. Nazwiska muszą być wpisane do księgi. Można prosić arcycsodalicję „Ligue de L'Evangile“ w Montmagny, diec. Versaillo o przyłączenie.

*Stowarzyszenia św. Cecylii.* Każdy kapłan w swej parafii może być przewodniczącym stowarzyszenia. Nazwiska członków muszą być zapisywane. Należy udać się do Rzymskiego stowarzyszenia, aby uzyskać przynależne odpusty.

*Stowarzyszenie św. Józefa dla rozszerzenia dobrych książek.* Chcąc być członkiem, należy poprosić o wpisanie swego nazwiska do księgi stowarzyszenia. Można piśmiennie poprosić o przyjęcie. Adres: St. Josephs-Bucherbruderschaft in Klagenfurt, Karnten.

**Stowarzyszenia misyjne.** OO. Jezuici mają upoważnienie, gdziekolwiek urządzają misję, zakładać stowarzyszenia za pozwoleniem Biskupa Diecezjalnego.

**Stowarzyszenie św. Franciszka Salezego dla bronienia i utrzymania wiary.** Biskup miejscowy wyznacza dyrektora diecezjalnego stowarzyszenia; prócz tego wybrany zostaje dyrektor w każdej parafii, w której stowarzyszenie zaprowadzono. Adres do centralnego biura stowarzyszenia: Au conseil central de l'Oeuvre de Saint-Francois de Sales, II-bis, Passage de la Visitation (rue Saint-Simon), Paris.

**Stowarzyszenia rozkrzewienia wiary pod wezwaniem św. Franciszka Ksawerego.** Chcąc należeć do stowarzyszenia, należy podać imię osobiście, przez pośrednictwo albo na piśmie, do rejestru przełożonego. Wystarczy nawet objawić mu, że chce się należeć do Stowarzyszenia. Na czele całego Stowarzyszenia stoją dwaj generalni radcy, jeden mieszka w Paryżu rue Sala 12, drugi w tymże mieście rue Casette 20.

**Sodalicja św. Piotra Klawera.** Chcąc zostać członkiem, wystarczy posłać swoje imię do jakiegokolwiek filii stowarzyszenia; poczem utrzymuje się kartkę przyjęcia. Generalna przełożona mieszka w Rzymie: Roma (23), via dell'Olmata 16.

**Stowarzyszenia św. Dzieciństwa.** Dla zaprowadzenia stowarzyszenia niema żadnych formalności ani upoważnienia, wystarcza dwunastu członków w jedno zgromadzić. Warunek wpisywania nazwisk nie obowiązuje, lecz nie trzeba tego zaniedbywać.

**Serafickie uczynki miłosierne.** Stowarzyszenie to zaprowadzić może Generalny prezes za pozwoleniem diecezjalnego Biskupa; tem samem zyskuje się wszystkie odpusty i przywileje, przywazanie do tegoż stowarzyszenia. Gdzie niema wprowadzonego stowarzyszenia, można imiona postać do innych miejscowości. Adresy: Seraphisches Liebeswerk in Altotting, Bayern. — albo w Linz Osterreich.

**Bractwo Trzeźwości.** Może być za pozwoleniem Biskupa miejscowego zaprowadzone; zarazem mianuje on dyrektora diecezjalnego bractwa. O żadną agregację starać się nie trzeba.

**Arcybractwo Matki Boskiej Wniebowziętej dla ulgi dusz w czyśćcu cierpiących.** Generalny Prokurator Redemptorystów ma upoważnienie za pozwoleniem Biskupa zaprowadzać bractwo. W celu agregacji udać się należy do Przełożonego bractwa, adres: Rev. P. Direttore dell'Archiconfraternita di S. Maria in Monterone, Roma. Chcąc uzyskać upoważnienie do przyjmowania do bractwa, trzeba również udać się pod wskazanym adresem. Przy przyjmowaniu członków trzeba wpisać imię i nazwisko do księgi. Co pięć lat trzeba posyłać nazwiska członków do rzymskiego arcybractwa.

**Dzieło zadośćuczynienia dla opuszczonych dusz czyśćcowych.** Chcąc być członkiem, należy poprosić o wpisanie swego nazwiska do księgi bractwa. O wszelkie informacje dotyczące się bractwa trzeba się udać do Msgr. Paul Buguet la Chapelle-Montligeon, France, Orne.

**Stowarzyszenie matek chrześcijańskich.** Informacyj dotyczących się stowarzyszenia udziela arcybractwo założone przy kościele Jezuickim św. Barbary w Krakowie, które ma upoważnienie łączenia się z bractwami podobnego celu i udzielenia im swoich odpustów. Nazwiska członków trzeba koniecznie wpisywać do ksiąg.

*Stowarzyszenie ministrantów i zakrystjanów pod opieką św. Jana Berchmansa.* Każdy kapłan może założyć stowarzyszenie za pozwoleniem Diecezjalnego Biskupa.

*Arcybractwo św. Filomeny.* Chcąc być członkiem, trzeba się dać wpisać do księgi. Członkowie noszą paski poświęcone przez Braci św. Wincentego. Generalny przełożony może udzielać upoważnienia do święcenia pasków każdemu kapłanowi. Adres: Archiconfrerie et Sanctuaire de l'oeuvre de Saint-Philomene, 5-e ed. Maison Saint-Vincent de Paul, rue de Dantzig 1 et 3. Paris-Vaugirard.

*Stowarzyszenie popierania powołań do stanu duchownego.* Biskup diecezjalny może stowarzyszenie to kanonicznie zaprowadzić.

*Stowarzyszenie popierania powołań zakonnych* może kanonicznie założyć Biskup diecezjalny.

*Apostolskie stowarzyszenie kapłanów świeckich.* W diecezji, gdzie niema założonego stowarzyszenia, kapłani, chcąc należeć do stowarzyszenia, udać się mogą do generalnego prokuratora w Rzymie. Adres: Msgr. G. B. Menghini, Roma (12), Corso Vittore Emm. 184.

*Stowarzyszenie kapłanów—Associatio Perseverantiae Sacerdotalis.* Kiedy się stowarzyszenie zaprowadza w diecezji, może Biskup miejscowy wyznaczyć dyrektora diecezjalnego. Członkiem może zostać każdy kapłan tak świecki jak i zakonny.

*Stowarzyszenie kapłanów „Corona Aurea“.* Biskup diecezjalny może stowarzyszenie kanonicznie zaprowadzić. Prócz kapłanów mogą być członkami zakonnic.

*Stowarzyszenie kapłanów św. Benedykta ku uldze dusz czyśćcowych.* Przełożonym bractwa jest generalny dyrektor arcybractwa nieustającej adoracji w Lambach i do niego trzeba się udać z prośbą o przyjęcie.

*Stowarzyszenie kapłanów Adoratorów.* Chcąc być członkiem, trzeba być kapłanem i imię swe i nazwisko dać wpisać do księgi. Generalne centrum stowarzyszenia znajduje się w Rzymie, San Claudio, Via del Pozzeto.

*Stowarzyszenie kapłanów od Eucharystycznego Serca Jezusowego.* Z prośbą o przyjęcie można się udać do R. P. Lotter, S. Alfonso, via Merulana, Roma.

*Związek kapłanów od Najśw. Sakramentu dla częstej i codziennej Komunii.* Związek ten zaprowadzony został przy kościele św. Kludjusza w Rzymie. Wszyscy kapłani, którzy starają się o rozpowszechnienie częstej Komunii św. między wiernymi, mogą zostać członkami wymienionego stowarzyszenia.

*Stowarzyszenie kapłanów od pokuty.* Jeśli w diecezji niema zaprowadzonego stowarzyszenia, można prosić o przyjęcie generalnego dyrektora. Adres: Maison-Mere de la Mission, Paris 95 rue de Sevres.

*Stowarzyszenie doskonałości kapłańskiej.* Chcąc być członkiem, należy się udać pod następującym adresem: M. A. Reimsbach—28 rue Werly-Bar le Duc (Meuse), France.

## **Informacja dla P. T. Księży Proboszczów,** pragnących założyć przy swym kościele bractwo Matek Chrze- ścijańskich.

1) Ks. Proboszcz wnosi podanie do swego X. Biskupa o pozwolenie założenia bractwa, o wyznaczenie Dyrektora tegoż i o wystawienie dekretu erekcyjnego i polecenia do agregacji.

2) Po otrzymaniu dekretu erekcyjnego (formularz podany w Ustawach na str. 23) i polecenia do agregacji (tamże str. 24) Ks. Proboszcz przepisuje dekret erekcyjny i stwierdza swym podpisem oraz pieczęcią parafalną zgodność tej kopji z oryginałem (cfr. str. 23) i wraz z autentycznym poleceniem Biskupiem do agregacji przesyła pod adresem X. Dyrektora Arcybractwa Matek chrześcijańskich: Kraków, Mały rynek 8 — dołączając 10 zł. jako takse agregacyjną. Równocześnie można zamówić dyplomy dla członków (33×21 cm.) w cenie 20 gr. za sztukę i Ustawy Bractwa po 10 gr. za sztukę.

3) Po otrzymaniu dekretu agregacyjnego ogłasza w kościele, że Bractwo zostaje z tym dniem zawiązane i zarządza wpisy członków. O ileby sobie życzył, aby to inauguracyjne kazanie powiedział Dyrektor Arcybractwa, porozumie się z nim, a ten, o ile mu tylko czas pozwoli, nie omieszką zadośćuczynić temu życzeniu.

---

### **Wskazówki przy zwiedzaniu szkół powszechnych.**

1. Delegowany przez Kur. Diec. do wizytowania szkół powszechnych winien przedewszystkiem zapoznać się z ustawami szkolnemi, programami naukowemi religij, aprobowanemi przez Episkopat Polski, i odnośnemi przepisami co do ćwiczeń religijnych, obowiązujących młodzież szkolną.

2. Wizytujący szkoły powszechne przedstawi się przedewszystkiem kierownikowi szkoły; wizytując zaś szkołę zwróci uwagę:

- a) czy w sali szkolnej zawieszony jest krucyfiks lub obraz święty;
- b) czy katecheta regularnie uczęszcza na lekcje religji i w tym celu przejrzy dziennik zajęć szkolnych;
- c) przekona się, czy lekcje rozpoczynają się i kończą odmówieniem przepisanej modlitwy;
- d) czy podręczniki i pomoce szkolne do nauki religji są aprobowane i polecone przez Episkopat Polski;
- e) czy nauka religji odbywa się według przepisanego programu i czy wyznaczony przez program materiał w przepisany czasie bywa wyczerpywany;
- f) jaka i z jakim skutkiem stosowana jest metoda przy nauczaniu;
- g) jaką korzyść wnoszą dzieci z nauki religji;
- h) dowie się, czy szkoła wspólnie w niedzielę i święta uczęszcza na nabożeństwa do kościoła, czy dzieci przystępują do Sakramentów świętych i jak często, czy pierwsza Komunia święta odbywa się z należyłą uroczystością;
- i) czy dzieci, umiejące czytać, posiadają książki do nabożeństwa.



3. Gdyby wypadło zrobić jaką uwagę prefektowi lub nauczycielowi uczynić to należy delikatnie, roztropnie, bez świadków, w kancelarii lub jego mieszkaniu.

4. Wizytator powinien starać się zawsze z okazji wizytowania szkoły odwiedzić nauczyciela.

5. Po skończeniu czynności wizytator w książce wizyt uczyni adnotację o odbytej wizytacji.

6. Po wizytacji powierzonych sobie szkół wizytator sporządzi sprawozdanie w którym odpowie na dane, umieszczone w punkcie 2, opatrzy je swymi spostrzeżeniami i uwagami, uzupełni danymi, tyczącymi się wzajemnych stosunków, jakie panują między nauczycielstwem a katechetami poszczególnych szkół. Tak sporządzone sprawozdanie prześle do Kurji.

### Wskazówki dla księży prefektów.

1. Wszyscy proboszczowie na mocy swego urzędu są katechetami szkół powszechnych w swoich parafjach.

2. Jeżeli proboszcz nie jest w możności wykładać religji we wszystkich szkołach powszechnych swojej parafji, może delegować do nauczania religji wikariusza, lub odpowiednio uzdolnionego nauczyciela świeckiego danej szkoły; w tym ostatnim jednak wypadku proboszcz obowiązany jest uprzednio dla tej osoby wyjednać u Władzy Diecezjalnej misję kanoniczną.

3. Prefekci *zawodowi* tak szkół średnich, jak i powszechnych przed objęciem swego stanowiska obowiązani są złożyć *wyznanie wiary i przysięgę antymodernistyczną* w Kurji Diecezjalnej lub wobec delegowanego przez Władzę Diecezjalną kapłana, jak również przedstawić się swemu dziekanowi.

4. Do obowiązków nauczycielskich i duszpasterskich prefekta należy:

a) prowadzić w szkołach naukę religji według podręczników i programu zaaprobowanego przez Episkopat Polski;

b) brać czynny udział w radach szkolnych, pedagogicznych i opiekuńczych;

c) w każdą niedzielę i święto roku szkolnego urządzać nabożeństwo szkolne i wygłaszać do młodzieży odpowiednie nauki;

d) odbyć z młodzieżą spowiedź wielkanocną, poprzedzoną trzydniowymi rekolekcjami; pożądaną jest rzeczą, ażeby młodzież szkolna odbyła nadto spowiedź, przynajmniej na początku i na końcu roku szkolnego;

e) przygotować dzieci do pierwszej spowiedzi i Komunii świętej;

f) starać się przygotować młodzież do Sakramentu Bierzmowania tak, ażeby w miarę możliwości żaden z uczniów lub uczenic nie opuścił szkoły bez przyjęcia tego Sakramentu;

g) rozpoczynać i kończyć rok szkolny nabożeństwem i odpowiednią nauką.

5. Szerzyć wśród młodzieży ducha pobożności przez zakładanie z wiedzą zarządu szkoły stowarzyszeń i związków religijnych, zaaprobowanych i zalecanych przez Władzę Diecezjalną (Sodalicje Marjańskie i in.).

6. Starać się wśród młodzieży rozniecać ducha powołania kapłańskiego.

7. Ze szczególną uroczystością obchodzić święto Stanisława Kostki.  
8. W celu uświetnienia nabożeństw szkolnych należy przy pomocy nauczycieli śpiewu tworzyć chóry, któreby w czasie nabożeństw szkolnych śpiewały.

9. W organizacjach młodzieży o charakterze świeckim prefekt o tyle winien brać w nich udział, o ile do tego czuje się odpowiednio uzdolnionym. W organizacjach natomiast oświatowych i dobroczynnych może brać udział czynny.

10. Każdy z prefektów zechce należeć do Stowarzyszenia Koła prefektów, aprobowanego przez Episkopat Polski.

11. W stosunku swoim do nauczycielstwa winien prefekt odznaczać się taktem i uczynnością i unikać wszelkiej partyjności.

12. Prefektom, jako swym współpracownikom w duszpasterstwie, duchowieństwu parafjalne po wzajemnem porozumieniu się ma okazać pomoc bezinteresowną w organizowaniu rekolekcyj, spowiedzi i nabożeństw szkolnych.

13. O wyjeździe swoim na święta i wakacje prefekt powiadamia proboszcza, w którego parafji pracuje; wyjeżdżając zaś na wakacje letnie, przesyła Kurji Diecezjalnej adres swego pobytu. O ile wyjeżdża poza granice diecezji, prosi Kurję Diecezjalną o litteras passus.

14. Prefekci będą się starali brać czynny udział w kongregacjach dekanalnych.

---

## Stowarzyszenie Księży Prefektów

Zarząd Główny w Warszawie

Komitet wydawnictwa albumu kościo-  
łów polskich

Warszawa, dn. 22 lutego 1925 r.  
*Nowy Świat 41 m. 16.*

---

### Wielebny X. Proboszczu.

Obchód Roku Świętego w Rzymie nasunął nam myśl opracowania specjalnego wydawnictwa, poświęconego kościołom polskim.

Wydawnictwo takie, w postaci artystycznie wykonanego albumu kościołów, zamierzamy przed upływem r. bież. ofiarować Ojcu Świętemu w Rzymie, a wierzymy, że podarunek ten będzie Mu — znającemu tak dobrze Polskę — miły.

Jednocześnie społeczeństwo polskie, a specjalnie ci, którzy interesują się zagadnieniami kultury katolickiej naszego kraju, bądź też chcą poznać zabytki architektury polskiej — otrzymają w postaci naszego wydawnictwa bardzo cenny materiał, którego nam dotąd brakowało.

Inicjując wydawnictwo, zwróciliśmy się do J. E. Kardynała Prymasa z prośbą o poparcie naszej akcji i o błogosławieństwo, co też uzyskaliśmy pismem z dn. 24 grudnia 1924 r. za pośrednictwem J. E. Ks. Biskupa Łukomskiego.

Postanowiliśmy więc w Imię Boże rozpocząć pracę.

---

Aby wydawnictwo nasze sprostało obu wymienionym celom, to znaczy—aby stało się godnym ofiarowania go Ojcu Świątemu, oraz aby ilustrowało należycie naszą kulturę i sztukę kościelną — musi stanąć *na wysokim poziomie artystycznym*. W związku z tem ilustracje najcenniejszych zabytków naszej architektury kościelnej będziemy drukowali na osobnych szczególnie starannie wykonanych kartach, podając fragmenty wnętrz, szczegóły architektoniczne etc.

Znaczne bardzo koszta wydawnictwa mogą być pokryte tylko w ten sposób, że złożą się na nie w drobnych kwotach wszystkie kościoły polskie.

Przeprowadziliśmy zgóry szczegółową kalkulację, przyczem *stawka dla poszczególnych kościołów wypadła w kwocie zł. 50. (pięćdziesiąt złotych)*. Suma ta jest przytem nieprzekraczalna.

Za sumę zł. 50. każdy kościół, uczestniczący w wydawnictwie uzyskuje: 1) miejsce w albumie artystycznym o rozmiarze c-a 9 na 13 cm.

Na tej przestrzeni zostaną umieszczone (p. wzór): fotografia kościoła, fotografia X. Proboszcza, oraz krótkie podpisy pod obu fotografiami. Stawkę opłaca się od każdego kościoła osobno. Poszczególny kościół może uzyskać miejsce większe, opłacając odpowiednio powiększoną stawkę i umieszczając w albumie, oprócz zewnętrznego widoku kościoła, również fotografie jego wnętrza, ołtarzy i t. d.

2) bezpłatny egzemplarz albumu;

3) 250 egz. odbitek, umieszczanej w wydawnictwie ilustracji danego kościoła, przeznaczonych dla rozsprzedaży przez X. Proboszcza w parafii i powetowania sobie w ten sposób kosztów udziału w wydawnictwie.

Fotografie do albumu: kościoła i własne nadsyłają XX. Proboszczowie Zarządcy kościołów sami. Fotografie te po to, aby mogły z nich być zrobione klisze drukarskie, powinny być możliwie wyraźne i ostre. Wielkość fotografii jest obojętna.

Jeśli XX. Proboszczowie nie posiadają gotowych fotografii, winni je sami umyślnie wykonać na miejscu własnym kosztem. Jeżeli jednak i to okaza się niemożliwym, lub trudnym, zdjęcia mogą być wykonane przez naszego fotografa, umyślnie przysłanego z Warszawy. Wówczas X. Proboszcz opłaca, prócz zasadniczej stawki zł. 50, również zł. 30 od każdego wykonanego przez naszego fotografa specjalnego zdjęcia.

Stawka zasadnicza zł. 50 — obowiązuje w każdym razie, niezależnie od sposobu załatwienia sprawy fotografii.

Po zadecydowaniu wielkości potrzebnego w wydawnictwie miejsca, oraz ilości fotografii, które mają być przez nas wykonane, należy wypełnić i podpisać załączoną do niniejszego pisma deklarację i nadesłać ją nam w kopercie *najdalej do dnia 1-go maja r. b.* Do tego samego terminu muszą być nadesłane fotografie, oraz musi być przekazana należność (za udział w wydawnictwie i za zamówionego fotografa), którą należy wpłacać na najbliższej poczcie za załączonym blankietem nadawczym P. K. O. conto Nr. 10.255.

Oczekując co najszybszej odpowiedzi, pozostajemy

\* Z poważaniem

Za Komitet Wydawnictwa  
Albumu Kościołów Polskich.

# DEKLARACJA.

## Do Stowarzyszenia Księży Prefektów

w Warszawie

Nowy Świat 41 m. 16.

Proszę o zamieszczenie w ilustrowanym albumie kościołów polskich ilustracji kościoła pod wezwaniem .....

w ..... powiatu ..... diecezji  
....., budowanego .....  
(w roku, w wieku, przez kogo).

Proboszcz kościoła X. ....  
(imię i nazwisko X. Proboszcza)

Wymiar ilustracji ma odpowiadać wielkości ..... miejsc  
(jednego, dwóch etc.)  
pg. przesłanego nam wzoru.

..... sztuk fotografii .....  
(załączam; prześlę osobno po wykonaniu;

.....  
proszę wykonać, przysyłając fotografa).

Należność w sumie:

za .....	zamówionych miejsc w albumie po zł. . . .	50	zł. ....
za .....	zamówionych miejsc fotografii po zł. . . .	30	zł. ....
	czyli razem w sumie . . .		.....

(przekazuję równocześnie przez P.K.O., prześlę dnia .....

.....  
(podpis)

..... dnia ..... 1925 r.  
(miejscowość i st. kolejowa)

### KURATORJUM

Okręgu Szkolnego Wileńskiego

Wilno, dn. 20/II. 1925 r.

L. 3315/25-0.

Do

Wszystkich Szkół Państwowych  
i Inspektorów Szkolnych V Okręgu.

Wobec licznych zapytań oddzielnych szkół co do zwalniania od nauki młodzieży szkolnej w dniach: 25 marca, w Popielec, oraz w dzień Św. Kazimierza Kuratorjum wyjaśnia, że dni te na zasadzie Rozporządzenia Minist. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 6-XI. 23 r. L. 3460/S. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 21 ex 1923) Dyrekcje szkół mogą uważać za wolne od nauki aż do czasu wydania nowych w tej sprawie przepisów.

Rozporządzenie Pana Prezydenta z dnia 15/XI. 24 r. (Dz. U. Nr. 101 ex 1924) mówi jedynie o ustaleniu liczby świąt, co nie jest identyczne z ustaleniem dni wolnych od nauki.

(—) Gąsiorowski  
Kurator.

## Do Kurji Biskupiej

w Wilnie.

W załatwieniu pisma Ks. Dziekana Wołkowyskiego Nr. 375 uprzejmie komunikuję, iż w myśl p. 8 art. 3 Ustawy z 31-VII. 19 r. (Dz. P. P. P. Nr. 65 poz. 390) do Prokuratorji Generalnej należy zastępstwo prawne majątku kościelnego i majątku beneficjów duchownych, „o ile chodzi o pierwotne fundowanie kościoła albo duchownego beneficjum lub o nie-naruszalność majątku zakładowego, lub tym majątkiem administrują władze państwowe, a nie, o ile chodzi o zastępstwo lub ściąganie bieżących pożytków z majątku, istniejących już kościołów lub duchownych beneficjów“; należy też do Prokuratorji zastępstwo majątku zakładowego istniejących duchownych zakładów, klasztorów i spółności duchownych wogóle.

Z uwagi na to, iż w danej sprawie chodzi o bieżące pożytki do których zalicza się wyeksmitowanie dzierżawcy z młyna, należy uznać że prowadzenie sprawy tej w drodze sądowej wchodzi w zakres kompetencji władz kościelnych.

Zastępstwo w tego rodzaju sprawach przez Prokuratorję Generalną ustawa nie przewiduje.

Co się tyczy zaś udzielenia Ks. Dziekanowi Wołkowyskiemu pełnomocnictwa ogólnego, to pełnomocnictwo takie nie może być w myśl art. 45 Uchwały Rady Ministrów z 28.VIII.19 r. (D. Ust. Nr. 75 poz. 433) wydane.

A. Kopeć,

Delegat Prokuratorji Generalnej  
Rzeczyp. Polskiej w Wilnie.

W związku z dekretem Sanctae Sedis z d. 12 Octobris 1923 i na mocy przepisów „Divino afflatu“ tit. IV, n. 2 w Rubryceli należy umieścić następujące zniany:

### M A J U S

- |   |   |
|---|---|
| 2 | _____ Vesp. de sequ. com. praec. (Ant. OD.) et Dom, Compl. Dom. Doxol. B.   |
| 3 | A. Dom. III. P. Pascha. Beatae Mariae Virg. Reginae Poloniae, dx. 2 cl. S. Off. pr. (pro dioec. Leopoliensi die 2 maji) 91 et com Dom. et SS. Alexandri et Soc. Mn.; Mis. „Salve“ 4 loco Gl. or. pr. 2 or. Dom. (3 in priv. ttm. SSMm.) Cr. Prf. B. <i>Et te in festi-<br/>tate UE. Dom.; Vesp. de sequ. com. praec. Dom. et S. Monicae Vid.; Compl. Dom. In Hymno ad verba: O crux, ave spes unica per totam stroph. chorus genuflect.</i> |

- 4 | R. F. 2. *Inventio S. Crucis, dx. 2 cl.* — S. Off. pr. com. SVid.; Mis. pr. Gl. 2 or. SVid. Cr. Prf. de Cruce; in Vesp. com. sequ. et SVid.; Compl. Dom. Solemnitas externa hujus festi potest transferri in Dominicam sequentem, in qua una Missa cantari potest de festo eodem cum commemor. et UE. Dominicae et altera eodem modo legi.
- Bogusławiszki, Grodno — Eccl. Bernardin., Hniezna, Korycin, Kalwarja, Żyrmuny — Titul. Eccl., *dx. 1 cl. c. Oct. comm.* — S. Vesp. de sequ. com. praec. et Dom. In Laud com. SVid.; Mis. pr. Gl. (in priv. 2 or. SVid.) Cr.; in Vesp. com. sequ. Per tot. Oct., *exc. 8 huj.*, com. Oct. Gl. Cr. Prf. de Cruce. *11 huj. Octava, dxm.* — O. Com. Oct. S. Stan.
- 5 | A. F. 3. S. Pii V. PC., *dx.* — O. L. 1 N. *Inc. lib. Apoc. c. suis RR.* (ex Dom. praec.) etc.

### Poszukiwanie żony.

W początku roku 1924 Franciszka z Lewkowskich Gudelisowa-Machniewiczowa, żona Andrzeja Gudelisa-Machniewicza opuściła pokryjому swego męża, udając się w niewiadomym kierunku. O ileby miejsce zamieszkania wymienionej osoby znane było komukolwiek z WW. Ks.Ks. Proboszczów, niech zechce powiadomić tutejszy Sąd Diecezjalny.

## Ankieta Homiletyczna.

„Euntes ergo docete“...

Gdzie jest ksiądz, gorliwy uczeń boskiego Mistrza, któryby nie pragnął, słowem ewangelicznym przyciągnąć świat cały do stóp Ukrzyżowanego — a któryby zarazem nie poznał i nie odczuwał całego ogromu trudności, tej misji świętej się sprzeciwiających!

Homiletyka, co prawda, obszerne daje przepisy\*) lecz w dzisiejszych czasach, kiedy księża są bardziej obciążeni niż kiedykolwiek, potrzeba akcji nadzwyczajnej, akcji ogólnej w pośród kleru wyrastającej: Niech sami księża wypowiedzą swoje zdania o aktualnych kwestjach homiletycznych i załączą swoje doświadczenia, a odpowiedzi te, zebrane z praktycznego życia duszpasterskiego, pierwszorzędnymi będą wskazówkami, nie tylko dla naukowych badań homiletyki, ale przede wszystkim dla ułatwienia naszej działalności kaznodziejskiej oraz dla podniesienia jej skuteczności.

W tym celu ogłasza się niniejszą ankietę i Wielebnych Księży się uprasza o łaskawe udzielenie odpowiedzi na podstawie własnego li tylko przemyślenia kwestyj i własnego doświadczenia, a więc bez zasięgnięcia informacyj z podręczników i bez porozumienia się z księżmi innymi.

Wynik ankiety, którą się urządza także w innych stronach, Wielebnemu Duchowieństwu będzie podany do wiadomości.

**Im więcej głosów, tem cenniejszy rezultat!**

\*) W Kielcach, jak wiadomo, wychodzi kwartalnik „Przegląd Homiletyczny“, zastępujący na rozpowszechnienie po całej Polsce,

(Adres: Kielce, Seminarjum duchowne).

## Doświadczenia Homiletyczne.

### A. O g ó l n e.

1. Na co kaznodzieja przede wszystkim zważać powinien?
  - a) w ogóle, co do treści, co do formy,
  - b) zwłaszcza dziś, u nas.
2. Czy dzisiejsze kazania zynią zadość swoim zadaniom?
  - a) strony dodatnie,
  - b) strony ujemne.
3. Jakie osobliwe trudności następują się
  - a) przy układaniu,
  - b) przy wygłoszeniu kazania?

### B. S z c z e g ó ł o w e.

1. Co przy kazaniu najlepiej mi się udaje?
2. W czym nam szczególne trudności?
3. Jak się przygotowuję i przygotowuję do Kazania?  
Jaki sposób uważam za najodpowiedniejszy:
  - a) n. p. posługując się obcym kazaniem,
  - b) układając dokładny szkic,
  - c) wypracowując dosłownie?

ponadto ewentualnie:

szczególne ciekawe uwagi i doświadczenia oraz zapytania.

### U w a g a.

Podpisanie opinii — choć pożądane — pozostawia się ad libitum. W każdym razie uprasza się o podanie:

- 1) diecezji,
- 2) lat kapłaństwa,
- 3) czy autor znajduje się na stanowisku duszpasterskim,
- 4) z których przeważnie sfer jego audytorjum się składa.

Adres: Ks. Dr. Wilczewski, Warszawa, Sniadeckich 17, Seminarjum Nauczycielskie.

PWielebne Duchowieństwo zechce poprzeć powyższą ankietę, nadsyłając odpowiedzi na pytania pod adresem ks. d-ra Wilczewskiego.

### Aktualne wydawnictwa:

Następujące wydawnictwa wyszły nakładem Zjednoczenia Młodzieży Polskiej. Skład główny: Spółka Akcyjna „Ostoja”, Poznań, Pocztowa 15. Do nabycia we wszystkich księgarniach.

*Walerja Szalay-Groele: Bolesław Chrobry*, kompletny materiał na uroczystą wieczornicę. Śpiewy, deklamacje, żywe obrazy, wykład.

*Felicja Żurowska: Święto Narodowe*, wybór stosownych przemówień i uroczaiści na obchód ku czci konstytucji 3 maja.

*Królowa Korony Polskiej*, z mową Ks. Prałata Kłosa podręcznik do urzędzenia marjologicznej wieczornicy.

*Ludwik Wrzesiński: Poświęcenie Sztandaru*, program i materiały na uroczystość organizacyjną.

*Walerja Szalay-Groele: Zmartwychwstali*, obrazek dramatyczny dla zespołów żeńskich, na tle epoki Bolesława Chrobrego.

*Walerja Szalay-Groele: Królewska korona*, obrazek dramatyczny dla zespołów męskich z czasów Bolesława Chrobrego.

*Felicja Żurowska: Żołnierz, sztuka teatralna zespołów męzkich osnuta na tle wojny polsko-bolszewickiej.*

*Ks. Franciszek Walczyński: Op. 147 a: Już majowe świecą zorze, 12 pieśni majowych ku czci N. M. Panny na chór trzygłosowy.*

*Ks. Franciszek Walczyński: Op. 147 b: Królowo Polska, 12 pieśni ku czci Królowej Korony Polskiej na trzy głosy równe.*

---

Nakładem OO. Jezuitów w Krakowie wyszła z druku książeczka „Bazyliki Rzymu” Ks. Prof. Szczepańskiego. Cena 2 i pół zł.

Nakładem Polskiej Agendy wydawniczej (Warszawa, Widok 14—10) wyszedł przewodnik po Rzymie: „Pielgrzymka do Rzymu”. Cena 3 zł.

---

Poleca się uwadze PW. Duchowieństwa skład fortepianów, pianin, fisharmonij iphonoli — Dąbrowska — Wilno, ul. Niemiecka 3, m. 6.

---

## O D E Z W A

w sprawie składki na budowę pomn. ś. p. Arcybiskupa Bilczewskiego.

Dwuletni okres dzieli nas od chwili, kiedy Wielki Kapłan, Wielki Obywatel, jeden z najdzielniejszych i najwspanialszych budowniczych Polski, Arcybiskup-Metropolita lwowski *Józef Bilczewski* poszedł po wiekiustą zapłatę do Tego, któremu jak najwierniej służył.

Byliśmy wszyscy świadkami, jak wówczas cały naród okrył się głęboką żalobą, jak cały naród złożył Mu szczerą hołd wdzięczności za Jego niepospolite i wprost niespożyte zasługi, bo cały naród uważał Go jakby za swoje wcielenie. Chociaż był Biskupem diecezji kresowej i jej największej Swych trosk poświęcał, wielkim Swem sercem obejmował całą Polskę, a wskazań wielkiego Jego rozumu słuchała cała Ojczyzna.

Arcybiskup *Bilczewski* należał i należy do całej Polski.

Dwa lata mijają, jak szlachetna postać Arcypasterza zesła nam z oczu. Nie schodzi ona jednak z myśli, z serca.

Pamięć o Wielkim Arcybiskupie trwa. Z dnia na dzień wzrasta. Przemienia się w kult Zmarłego.

Im bardziej oddaliśmy się od tej postaci, my którzyśmy ją znali, tem lepiej rozumiemy, jaki olbrzym umysłu, serca i zasług odszedł od nas.

Tacy ludzie nie są zjawiskiem codziennem. Trzeba na nich czekać nieraz długie pokolenia. Ale ich światłość wystarczy, aby niejedno pokolenie oświecać, ich program potrafi niejednemu pokoleniu przewodzić....

Naszym więc jest obowiązkiem pamięć tego Męża, tak wielce w Kościele i ojczyźnie zasłużonego, i na przyszłe pokolenia utrwalić; aby i one wpatrywały się w Jego świątobliwy żywot, wsłuchiwały się w Jego natchnione słowa, uczyły się od Niego ofiarnej miłości Boga i Ojczyzny, aby i dla nich pamięć o Wielkim Arcypasterzu była głosem sumienia wołającego o wytworzenie w narodzie wszelakiej cnoty prywatnej i publicznej.



Jednym ze środków do tego celu wiodących ma być *ufundowanie w Katedrze lwowskiej, w kaplicy błog. Jakóba Strzemię, ś. p. Arcypasterzowi pomnika, godnego Jego osoby.*

Pomnik z białego marmuru, wyobrażający Arcybiskupa w naturalnej wielkości, łączący Go ideowo z Jego wielkim poprzednikiem i duchowym mistrzem błog. Jakóbem, przypominać będzie rzeszom wiernych, wpatrujących się weń, zasadę, że prawdziwa miłość Boga i prawdziwa miłość Ojczyzny mogą jedynie stworzyć dobrego syna Polski.

Niema prawie Polaka, o którego uszy nie obito by się nazwisko Arcybiskupa *Bilczewskiego*; niema takiego, któryby tego imienia całym sercem nie ukochał, któryby do uświetnienia jego nie chciał się, drobną bodaj ofiarą, przyczynić.

Nadarza się obecnie sposobność po temu.

Nikogo z Rodaków nie chcemy uchylać od szczęścia wyświadczenia przysługi Wielkiemu Kapłanowi - Polakowi, gdyż On—jak powiedzieliśmy—do wszystkich nas należy. Przeciwnie, wszystkich do ofiary, choćby najskromniejszej, na budowę pomnika ś. p. Arcybiskupa *Bilczewskiego* zapraszamy.

Lwów, dnia 2 marca 1925.

† *Bol. Twardowski m. p. Prof. Dr. Leon Piniński m. p. Dr. Wład. Kozicki m. p.*  
*Arc. lwow obrz. łac. prezes. wiceprezes. sekretarz.*

Datki wysyłać należy pod adresem: Kurja Metropolitalna obrz. łac. Lwów, z oznaczeniem „na pomnik X. Bilczewskiego”. Konto czek. Nr 59,808. Telef. Nr. 742.

Do nabycia w Kurji są skróty części kalendarzowej rubryceli na rok bieżący.

Zmarli: ś. p. Ks. Andrzej Lacki, Proboszcz Taboryski, dn. 2 marca r.b.  
i ś. p. Ks. Józef Sadunas, Proboszcz Strunojcki, d. 17 marca r.b.—R. in p.

---

---

Z KURJI DIECEZJALNEJ WILEŃSKIEJ.

Wilno, dn. 2 kwietnia 1924 r., № 1234.

X. LUCJAN CHALECKI,  
Kancelarz Kurji.